

θέλετε νὰ πράξῃ ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία ὅταν μὴ δύνα-
μένη νὰ ᾔται ἐμπορος, γεωργός, βιομήχανος, δὲν ἐμπο-
ρεῖ οὔτε ὑπάλληλος νὰ ᾔται; Θέλετε νὰ ζητήσῃ τὴν κοι-
νοκτημοσύνην καὶ νὰ γείνη μηδενιστής; Δὲν ἔχομεν ἀ-
νάγκην τῶν κοινοβουλευτικῶν σας συζητήσεων, πατέρες
τοῦ ἔθνους, καὶ ἂν ὑποθεθῇ ὅτι ἦσαν ὀλιγώτερον ἀνού-
σιαι. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν στοιχείων τοῦ Ἀγγλικοῦ πολι-
τεύματος καὶ τῶν ὑπὸ συζήτησιν ἐνώπιον τοῦ Ἀγγλι-
κοῦ κοινοβουλίου προτάσεων, ἀγαπῶμεν καὶ ἐπεθυμῶμεν
νὰ ἐγίνετο νόμος παρ' ἡμῖν ἡ πρότασις τοῦ Γλάδστονως
περὶ περιορισμοῦ τοῦ λόγου.

Τί θέλει κερδίσει ἡ κοινωνία ἂν καταδικασθῇ ὁ Κου-
μουνδοῦρος καὶ ὁ Σωτηρόπουλος ἐπὶ νοσφίσει δημοσίων
χρημάτων; Τί ἐκέρδισεν ἡ κοινωνία ἐκ τῆς καταδίκης
τοῦ Νικολοπούλου καὶ Βαλασσοπούλου; Ἐννοοῦμεν βε-
βαίως τὴν τιμωρίαν παντός ὑπευθύνου ἐνώπιον τοῦ νό-
μου. Ἀλλὰ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο θέλομεν ν' ἀποδίδεται
ἡ προσήκουσα ἀξία, καὶ ὅχι ν' ἀποτελῇ αὐτὸ τὸ ἄλφα
καὶ τὸ ὦμέγα τοῦ βίου καὶ τοῦ σκοποῦ μιᾶς κοινοβου-
λευτικῆς συνόδου.

Ἀντὶ δὲ ὁ ἀξίων νὰ κυβερνᾷ δύο περίπου ἑκατομμύρια
πτωχῶν, ἀμαθῶν καὶ ἡμιβαρβάρων Ἑλλήνων, νὰ κατέ-
χεται ὑπὸ τῆς παιδαριώδους πεποιθήσεως ὅτι θέλει σω-
φρονισθῇ ὁ πληθυσμὸς οὗτος ὁλόκληρος, ἂν καταδιωχθῇ
μέχρις ἐξοντώσεως ὁ ἀντίπαλος φατρία, ἔπρεπε μᾶλλον
νὰ ἔχῃ τόσον μεγάλην καὶ φιλόσοφον τὴν ψυχὴν, ὥστε
κυβερνῶν τὸν τόπον τοῦτον νὰ προσδοκᾷ μετὰ πεποιθή-
σεως ὅτι διὰ τῶν ἀρετῶν καὶ κακιῶν αὐτοῦ καὶ διὰ μέ-
τρων γενικῶν καὶ πρακτικῶν δύναται νὰ ἀναστρέψῃ τοὺς
ὄρους τῆς σημερινῆς ὑπάρξεώς του.

Δὲν πρέπει, κύριε Τρικούπη, νὰ περιμένῃς ὅτι ἐπὶ τῆς
ὕπουργείας σου θὰ ἐξαλειφθῇ πᾶσα ἡ κακοήθεια ἀπὸ τοῦ
προσώπου τῆς ἑλληνικῆς γῆς, οὔτε πρὸς κατασκευὴν τοῦ
σιδηροδρόμου τῆς Στερεᾶς νὰ βεβαιωθῇ πρότερον διὰ

πολυτῶν μελετῶν, ὅτι δὲν θὰ εἰσφρήσῃ ἐν τῇ ἐκτελέσει
αὐτῶν ἡ κατὰχρησις. Νὰ κάμῃς τοὺς σιδηροδρόμους καὶ
ἂν ἦσαι βέβαιος ὅτι θὰ γείνουν λάθη καὶ ἂν ἦσαι βεβαι-
ότατος ὅτι θὰ γείνουν καταχρήσεις.

Ξοῦθος.

ΕΟΡΤΗ ΒΥΡΩΝΟΣ

Τὸν πανηγυρικὸν ἐπρόκειτο ν' ἀπαγγεῖλῃ ὁ κ. Ἀνα-
στάσιος Γεννάδιος. Δὲν ἦτο τάχα ἀρκετὸν τοῦτο νὰ
συναθροίσῃ ὅλας τὰς Ἀθήνας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον; Καὶ
ποῖος δὲν ἠθέλε νὰ ἴδῃ, ν' ἀκούσῃ, νὰ μελετήσῃ τὸν
παραδόξον λόγιον ἄνδρα, τὸν μειλίχιον ρήτορα, τὸν κυ-
μαινόμενον μεταξὺ βάθους καὶ ἐπιπολῆς, τὸν Ἑπειρώ-
την καὶ Ἀθηναῖον, τὸν δζέντλεμαν καὶ ὀρεινὸν, τὸν εὐφυᾶ
καὶ τὸν ἰδιότροπον, τὸν νεώτερον πολὺπλαγκτον Ὀδυσ-
σεά, ὅστις ἴσον χρόνον ἀναφαίνεται ἐν Ἀθήναις καὶ ἴσον
πάλιν ἐκλείπει, τὸν πλήρη βίου ἀνεκδοτικοῦ καὶ ζωῆς
σχεδὸν μετεωρολογικῆς, τὸν τυχόντα ἀναλόγου πρὸς τὸν
μωσαϊκὸν χαρακτήρα του ὑποδοχῆς παρὰ τῇ ἀθηναϊκῇ
κοινωνίᾳ, ἥτις ἀλληλοδιαδόχως τὸν ἐλάτρευσε, τὸν εἰρω-
νεύθη, τὸν ἡγάπησε, τὸν ἀπεστράφη, τὸν ἀνύψωσε, τὸν
κατεβύθισε, τὸν ἐνεκολπώθη, τὸν ἀπώθησε καὶ ὅμως πάν-
τοτε τὸν περιποιήθη, ὡς τὸ γνησιώτερον, χαϊδεμένον,
χαριτωμένον καὶ εὐφυὲς τέκνον τῆς;

Τὸν ἐπεριμέναμεν πολὺ, παρὰ πολὺ ἕως οὗ ἔλθῃ καὶ
ἡρξάμεν ν' ἀνησυχώμεν. Καὶ τί; Μὴ ἦτο δύσκολον
τάχα διὰ τὸν κ. Ἀναστάσιον Γεννάδιον νὰ μηνύσῃ τὴν
τελευταίαν στιγμὴν ὅτι ἡδυνάτει νὰ προσέλθῃ; Βεβαίως
ὅχι. Τοῦτο θὰ ἦτο φυσικώτατον εἰς τὸν ἐκκεντρικὸν

ΜΙΑ ΤΟΥΡΚΟΠΟΥΛ' ΑΓΑΠΗΣΑ.

1878

(Ἰβ. ἀριθ. 279).

— Πιποί! Σὺ εἶσαι τετραπέρατος! Καὶ ὅλοι οἱ δη-
μοσιογράφοι τῆς Ἀθήνας εἶνε σὰν καὶ σένα;

— Ὅχι, ἔχει καὶ καλλιτέρους. Ἐγὼ γράφω μόνον
διάφορα, ἐκεῖνοι γράφουν καὶ ἄρθρα.

Ὁ Διοικητής, μετὰ βραχείαν διακοπὴν, θωπεύσας τὴν
γενειάδα του καὶ διευθετήσας τὸν μύστακα ἐπανελάβε,
ρίπτων ἐπ' ἐμοῦ ἐταστικὸν βλέμμα:

— Κάθεσαι κοντὰ μου νὰ σὲ κάνω γραμματικό; Τὰ
ροῦχά σου θὰ τᾶχῃς, τὸ φαγὴ σου θὰ τᾶχῃς, σοῦ κόβω
καὶ μισθὸ πέντε λίρες τὸ μῆνα, κι' ἂν κάμῃς τὴ δουλειὰ
καλὰ, θὰ σοῦ ταῖς αὐγαταίνω. Θὰ βάλῃς ὅμως καὶ φε-
σάκι. Σκέψου.

Ἐσκέφθην καὶ ἀπήντησα κάπως τολμηρῶς.

— Καὶ ἂν, π. χ. δὲν θέλω νὰ μείνω, τί ἔχεις σκοπὸ
νὰ μὲ κάμῃς;

— Ἀμ τί νὰ σὲ κάμω; Νὰ σὲ κρεμάσω, δὲν ἀξίζεις
τὸν κόπο. Θὰ σὲ στείλω νὰ πᾶς νὰ ἴδῃς καὶ τὴ Πόλι
ποῦ θὰ πάρεις τόρα μὲ τὴν ἐπανάστασι ποῦ κάματε.

— Τόσο καλλιτέρα, μένω.

— Ἀφερνῃ. Εἶσαι καλόβολος καὶ θὰ περάσῃς κοντὰ
μου καλὰ. Ἄσιντε τόρα μαζὶ μὲ καίνο τὸν καθάσι,
κόψε τὰ μαλλιά σου, λούσου, πάρε μιὰ ἀλλαξὰ ροῦχα
τῆς ἀρεσκείας σου, φάγε, κάνε ἓνα σεριγιάνι νὰ ἴδῃς καὶ
τὴν πόλι μας. Νὰ, πάρε αὐταῖς τῆς πέντε λίρες καὶ
ὕστερα ἀπὸ τὸ μεσημέρι νὰ ἔλθῃς νὰ μοῦ γράψῃς μιὰ
ἀνταπόκρισι στὴν Ἀθήνα ποῦ θὰ σοῦ ὑπαγορεύω τὴν
ἔννοια.

Λαβὼν τὰ χρήματα κατῆλθον τὴν κλίμακα σχεδὸν
ὡς τρελλὸς ἀπὸ τὴν χαρὰν μου, ὑποψιφύριζων καθ' ἑαυ-
τόν:—Νὰ θέσι χωρὶς ἀνεβοκατεβάσματα ὑπουργείων καὶ
δικτάγματα διορισμῶν.

Μετὰ δύο ὥρας ἤμην τσέντελμαν. Ἐφόρεσα στραβά
τὸ φεσάκι μου, ἔστριψα τὸ μουστάκι καὶ πῆρα τὰ σο-
κάκια τῆς Λαρίσσης ἔχων ὀπισθεν, ὡς ἀκόλουθον, τὸν
καθάσι.

Ἠγόρασα καὶ κομπολόγι.

Καθ' ὁδὸν πολλοὶ πλησιαζόντες ἠρώτουν κρυφίως τὸν
καθάσι μου, τί πρᾶγμα ἤμην, οὗτος δὲ ὑπερηφάνως τοῖς
ἀπῆντα:

— Εἶνε τῆς Ἀθήνας ἀβουκάτος τοῦ πασᾶ.

Ἐγὼ πλέον μὴ ῥωτᾶτε τί πόζα ποῦ τραβοῦσα.

χαρακτήρ᾽ αὐτοῦ. Καὶ πρὸς στιγμὴν διήλθε τοῦ νοῦς ἡμῶν ἡ ὑπόνοια αὐτή.

Τότε, μόλις τότε, ἡσθάνθη τὴν χρησιμότητα τῶν φρακοφόρων, οἵτινες διέσχιζον κενόσπουδοι τὴν αἶθουσαν ὀδηγοῦντες τοὺς προσκεκλημένους, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὰς προσκεκλημένους. Ἀπηυθύνθη εἰς ἓν τῶν κωμικῶν τούτων ὄντων.

Εἶχε τὸ ὄνομα ἀδελφὸν τῇ Βενετίᾳ. Ἄλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἔλειπεν ἀπὸ τὸν ἐν ὀνόματι συγγενῇ τοῦτον τῆς νύμφης τοῦ Ἀδρίου ἦτον ἡ χάρις ἐκείνης, τῆς ὡραίας λουομένης εἰς τὰς διώρυγας τῆς. Εἶχε πολὺ μεγάλην καὶ δυσβάστακτος κεφαλὴν ὁ φρακοφόρος οὗτος :

— Ἐλθέ ἐδῶ, κωμικὸν ὑποκείμενον, τῷ εἶπον. Καὶ τὸν ἠρώτησα τὰ αἴτια τῆς βραδύτητος.

— Ἵσως δὲν ἔλθῃ, μοὶ ἀπεκρίθη κινῶν τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ θέσιν κεφαλῆς κατέχον καρπούζιον.

Καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι ὁ ἀθάνατος τύπος, ὁ θεῖος Ἀναστάσης μας, ἐμήνυσε τὴν προτεραίαν ὅτι ἡσθάνει καὶ ἀπωλέσθη τὴν πρωΐαν τῆς ἐορτῆς. Εἰς τὰς τέσσαρας κατοικίας ἐξαπεστάλησαν τέσσαρες ἀμαξαὶ καταζητοῦσαι αὐτόν. Ἀνευρέθη εἰς μίαν τῶν κατοικιῶν τοῦ τούτων. Ἀγνοῶ ἂν εἰς Φάληρον ἢ εἰς Κυψέλην, ἂν εἰς Πλάκας ἢ εἰς Ναύπλιον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀνευρέθη. Ἀνευρέθη καὶ ἐπιστεύθη ὅτι θὰ ἔλθῃ. Ἄλλ' ἐβράδυνε, ἐβράδυνε πολὺ. Καὶ ἐπακρίνιζε τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου τὰ ἐμβατήρια ἢ μουσικὴ τοῦ πυροβολικοῦ.

Ὁ Ἀναστάσιος Γεννάδιος ἐφάνη. Ἀπέβαλε τὸ ἐπανωφόριόν του καὶ ἐβάδισεν εὐθὺ πρὸς τὸ βῆμα, μὲ τὸ φράκον του, ἀλύγιστος, εὐθυτενής, καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ὡς ἀπὸ ὕψους ἀτενίζων τοὺς περίξ βροτούς, ἀπαράμιλλος ὡς ἐμφάνις, ἀμίμητος ὡς στάσις.

Τί ἐβαττάρισεν ὁ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συλλόγου δὲν δύναμαι νὰ εἶπω. Ἐκείνην τὴν ὥραν ἐθαύμαζα ὑπὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὁθωνος, ζευγὸς ὀφθαλμῶν διαβολικῶν, οἱ ὁ-

ποῖοι ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς κολάσεώς των, ἠυδύκησαν νὰ μὲ ἀτενίσωσι καὶ νὰ μὲ κολάσουν, ἵνα μὲ μεταφέρουν ἐν-τὸς αὐτῶν. Ἦρκει !

Ὁ Ἀναστάσης μας ἀνέβη τὸ βῆμα. Ἐκυψεν ὀλίγον πρὸς τὸν ἐκτελοῦντα χρέη κλητῆρος τακτικὸν πρόεδρον τοῦ συλλόγου καὶ ἐζήτησε μίαν λεμονάδαν. Ἐφρικίσασα. Τρέμω ὅλους τοὺς ρήτορας, οἱ ὅποιοι νομίζουν ἀνεπαρκῆς τὸ ὕδωρ ἵνα δροσίση τὴν γλῶσσάν των. Ἐνθυμήθη τὸν Δεληγιάννην καὶ εἶπον ὅτι εἶμαι πολὺ καλὰ κρυμμένος ἐντὸς τῆς κολάσεώς μου. Ἐν περιπτώσει δεληγιαννίτιδος, θὰ χωθῶ πρὸ μέσα καὶ δὲν θ' ἀκούω.

Ἦτένισεν ὁ ρήτωρ περίξ αὐτοῦ μὲ βλέμμα παρατεταμένον ἐπιθεωρῶν οὕτως εἰπεῖν τὸ ὥρατον φύλον καὶ ἤρχισεν ὄρθιος τὸ προοίμιόν του.

Εἶπε, τίς εἶναι ἡ ἡμέρα ἣν ἐορτάζομεν καὶ ἐσκιαγράφησε δι' ὀλιγίστων λέξεων αὐτήν. Ἄλλος, λέγει μὲ συγκεκινημένην καὶ ὑποτρέμουσαν φωνήν, ἄλλος ἔπρεπε νὰ ὑμνήσῃ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ ἀντήχησε μαγεύουσα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, κατ' αὐτήν καὶ μετ' αὐτήν, ἐν ἔθνο-συνελεύεσσι καὶ βουλαῖς, ἐν μέσῳ μαχῶν καὶ πανηγύρεων, ἐν σχολείοις καὶ ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ. Οὕτως ὑψηλὴ τὸν μέγαν πατέρα του καὶ ἔλαθεν ἀφορμὴν νὰ ὑμνήσῃ τὸ πανεπιστήμιον, ὡς κέντρον διανοητικὸν τοῦ πολιτισμοῦ.

Πόσον ὠραῖα τὰ εἶπε καὶ πόσον ἀτελῶς γράφονται ἐδῶ ! Ἐκάθισεν εἴτα καὶ ἤρχισε τὸν κυρίως λόγον του, à son aise, ὡς ἐὰν ὠμίει εἰς κύκλον φίλων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀληθὲς εὐρωπαῖος. Ποίαν περιλήψιν δύναται τις νὰ δώσῃ τῆς εἰς δῶρον παραταθείσης σπουδῆς του ! Διαρκῶς ἐσυλλογιζόμην ὅτι τὸν ρήτορα διεδέχθη ὁ Μιστριώτης εἰς τὴν ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ ἔδρῳ καὶ ἀφηνίαζον ἐκ θυμοῦ. Διότι ὁ λόγος του ἐκεῖνος ὅστις μὲ συνεκράτησε προσηλωμένον δὴ ὅλοκληρους ὥρας εἶναι ὄνειρον ὅπερ δὲν καταδέχεται νὰ πλησιάζῃ τὰ ὑπόπτου διαγω-

Μετὰ τὸν περίπατόν μου προσῆλθον τὴν ταχθεῖσαν ὥραν εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ ἔστην ἐνώπιόν του εἰς προσοχήν. Οὗτος παρὰ τῶν τὴν μεταμόρφωσίν μου ἀφέθη εἰς πλατεῖς γέλωτος καὶ νεύσας με νὰ καθίσω, εἶπε, πάντοτε γελῶν :

— Σὺ, βλέπω, ἔγινες σωστὸς μπέης, τώρα δὲν σοῦ λείπει τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ σὲ παντρέψωμε. Αἱ τί λές ; Τὸ κάμεις κ' αὐτό ;

— Γιατί ὄχι.

— Ἀφερῆμ ! Μπράβο. Τοῦρκα θέλεις ἢ Ρωμιά ;

— Τοῦρκα, μὰ νὰ τὴν 'δῶ πρῶτα.

— Πέκει. Αὐριο νὰ κυττάξω γὼ νὰ μάθω ποῖοι ἔχουν ὁμορφὰ κορίτσα καὶ τὰ φτειάνομε. Ἐννοῖά σου, πιάσε τώρα νὰ γράψωμε αὐτὰ ποῦ θὰ σοῦ πῶ στὴν Ἀθήνα, κ' ἐγὼ θὰ σοῦ 'βρῶ μιὰ τουρκοπούλα ποῦ νὰ μὴ τὴν ἔχῃ ἄλλος. Τουρκοπούλα ποῦ νὰ κάμῃ καὶ γιὰ τὸ χαρέμι τοῦ ἐφέντη μας Σουλτάνου.

Ρίψας τὸ δέλεαρ αὐτοῦ ὁ Πασῆς μου προξενήτης ἐξηκολούθησε λέγων :

— Λοιπὸν θέλω νὰ μοῦ γράψῃς, μὰ μὲ πολλὰ ἑλληνικά, μιὰ ἀνταπόκρισι στῆς Ἀθήνας ταῖς ἐφημερίδες, καὶ νὰ λές, ὅτι πῶς ἔχουν οἱ τοῦρκοι πενήντα, ἐξήντα, ὀγδόντα χιλιάδες στρατιώταις στὴ Λάρισα, ὅτι πῶς ἔχουν κάστρα καὶ ντάμπιας τεχνικαῖς, ὅτι πῶς καννόνια-διακόσα, τρακόσα, αἱ αὐτὰ τώρα σὺ ξέρεις πῶς θὰ τὰ περιγράψῃς. Κατάλαβες τώρα τὴν ιδέα μου ;

— Ἐννόησα, ἀπήντησα κάπως στενοχώρως, ἀλλὰ εἶνε μιὰ δυσκολία ἐν τῷ μεταξῷ.

— Σὰν ποιᾷ.

— Τέτοιαις φιλότουρκαις ἀνταποκρίσεις δὲν τὰς δημοσιεύουν αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν.

— Γιατί ;

— Διότι, πρῶτον ὅπως μὴ ἀποθαρρύνουν τὸν λαὸν καὶ δεύτερον, διότι θέλουν νὰ πληρωθοῦν.

— Καὶ σὰν πληρωθοῦν δημοσιεύουν ὅ,τι λάχει ;

— Οὐ ! Μπορεῖ νὰ βρῶσιν καὶ τὸν ἴδιο ἑαυτό τους μέσα σταῖς ἰδίαις των ἐφημερίδες. Εἶνε, σὰν νὰ λέμε, οἱ δημοσιογράφοι τῶν Ἀθηνῶν, ὅμοιοι μὲ τοὺς καθῆδες, ποῦ πωλοῦν τὴν συνείδησίν των, εἰς ἐκεῖνον ποῦ δώσῃ περισσότερα.

— Ἀφερῆμ ! Καλὰ τὰ λές. Γράψε καὶ στέλνω καὶ παράδες. Μὰ θέλω νὰ τὰ στείλωμε σὲ μιὰ μεγάλη ἐφημερίδα ποῦ νὰ κάμῃ ἐντύπωσι. Ἀκουσα πῶς ἡ Κλειὴ τῆς Τεργέστης, ἐκείνη γράφει καλὰ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, γιὰτὶ καὶ στὸ ζήτημα τῆς Βουλγαρίας ἔμαθα, ὅτι πῆρε κάμποσαις χιλιάδες ρούβλια καὶ ἔγραψε ἐναντίον τοῦ Πατριάρχου.

— Μάλιστα. Πολὺ ὀρθὰ ἐσκέφθητε. Εἰς αὐτὴν νὰ γράψωμε.

— Φθάνουν πεντακόσια φράγκα ;

— Καὶ περισσεύουν.

— Γράψε λοιπὸν νὰ μὴ χάνωμε τὸν καιρό.

γῆς ἐφαπλώματα τοῦ Μιστριώτου.

Ἐὰν ἐκ τῶν πεντακοσίων ἀκροατῶν τοῦ κ. Γενναδίου, ἔφυγον μόνον οἱ δύο Μελαδῆδες περὶ τὸ μέσον καὶ εἰς ἔτι ἀνώνυμος ὁμογενής, εἰς παρόμοιον λόγον τοῦ κ. Μιστριώτου θὰ ἔμενον μόνον αὐτοὶ οἱ τρεῖς καὶ θὰ ἔφυγον οἱ πεντακόσιοι ἄλλοι. Τοῦτο ἀκριβῶς δύναται νὰ σᾶς δώσῃ ἰδέαν τῶν καλλωνῶν τῆς γλυκείας ὡς παράπονον ἐρωμένης καὶ δυνατῆς συνάμα ὡς τραγοῦδι ἀρματωλοῦ ἀγορεύσεως τοῦ κ. Γενναδίου.

Εἶπε τί τὸ ἐξαιρετικὸν παρουσιάζει ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις ἥτις δὲν εἶναι γέννημα τοῦ 21 ἀλλὰ τῆς ἐπιούσης τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διότι ὑπάρχει ἀρχαιότατον ἐκείνης τῆς ἐποχῆς τραγοῦδι ἐν ᾧ ὁ λαὸς λέγει πρὸς τὴν Πανάγιά ὅτι «καὶ πάλιν δικὴ τῆς θᾶναι ἡ Πόλι.» Ὑπάρχουσιν ἐπίσημοι τρεῖς ἐπαναστάσεις εἰς τὴν ἱστορίαν, ἡ τῶν Ὁλλανδῶν κατὰ τῶν Ἰσπανῶν, δι' ἧς ἐζητεῖτο μόνον ἐλάττωσις φόρων ὑπὸ τῶν σπιφῶν τῶν ὀδηγούμενων ὑπὸ Γουλιέλμου καὶ φερόντων πινάκιον ἐπὶ τοῦ στήθους δηλοῦν τὴν ὑποταγὴν τῶν βασιλεῖ, ἡ τῶν Ἀμερικανῶν κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἥτις τόσα καὶ τόσα δεινὰ ἔφερε τῇ Γαλλίᾳ βοηθούσῃ, καὶ τῶν Ἰταλῶν κατὰ τῶν Αὐστριακῶν σύγχρονος τῇ Ἑλληνικῇ περὶ ἧς δύναται τις νὰ εἴπῃ τὸ ἐξ ἧς ὁξύμωρον λογικῶς: Ὅτι οἱ Ἰταλοὶ, οὐδὲ βολὴν ῥίψαντες, οὐδ' ἀτενίσαντες τὸν ἐχθρὸν, καθόσον δὲν ὑπῆρχε τοιοῦτος, ἀφοῦ αὐτοὶ δὲν ἐπανεστάτησαν, οὐδὲ μάχην συνάψαντες, οὐδὲ συμπλακέντες κἂν, ἐκυρίευσαν ἐξ ἐφ' ὅπου τὴν ἐλευθερίαν τῶν.

Ἄλλ' αὐταὶ αἱ τρεῖς ἐπαναστάσεις, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη ἐκείνη ἐξέγερας τῶν σλαβικῶν λαῶν ἡ ἐγένοντο ὑπὸ τὰς ἐξέως τινος, ἡ ἐπεζήτησαν προνόμιόν τινα ἀσήμεντα, ἡ τύχης καλλιτέρευσιν μικρὰν, ἡ εἶχον βοηθείας ἐξωθεν, ἡ εἶχον ὁμοφύλους πολυπληθεῖς, ἰσχυροὺς καὶ ἐλευθεροὺς, συμμάχους καὶ βοηθοὺς, ἐνῶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις

γεννηθεῖσα ὡς ἰδέα ἄμεσος μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου, ἕνα προέθετο σκοπὸν ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ὑποθαλπόμενον καὶ ζῶντα θερμὸν πάντοτε, τὴν ὁλοσχερῇ ἐπανάστασιν τοῦ γένους.

Καὶ ἵνα ἀποδείξῃ τοῦτο ἔφερε παραδείγματα πολλὰ καὶ ἄσματα δημοτικὰ, καὶ ἀνέκδοτα ἱστορικὰ καὶ περιπετειᾶς τοῦ γένους καὶ σημεῖα ἐνδεικτικὰ.

Σύνθημα εἶπε τοῦ Ἕλληνας ἐπὶ τέσσαρας μακροὺς αἰῶνας ἦν τὸ μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος! Αὐτὸ ἀντεκατέστησε τὸν ἀσπασμὸν ἐν πάσῃ δεξιώσει, πανηγύρει, συναντήσῃ ἢ εὐθυμίᾳ. Καὶ τῆς ἰδέας αὐτῆς ἡ τελεία παράστασις ὑπῆρξεν ὁ Ρήγας ὁ Φερραῖος, ὁ καλέσας εἰς ἀνάστασιν τὸ ἔθνος γλυκὺς καὶ ἐνθους ψάλτης, ὑπὲρ νόμων, πατρίδος, Χριστοῦ!

Ἡ ἀνάστασις τοῦ ἔθνους ἦτον ἰδέα ἥτις ἐθέρμανεν ὅλας τὰς τάξεις τοῦ γένους. Διότι ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις ἔχει καὶ τοῦτο τὸ χαρακτηριστικόν, ὅτι δὲν ὑπῆρξε τάξις ἥτις νὰ μὴ ἐλάτρευσε τὴν ἰδέαν καὶ πᾶσαι ἡνωμέναι καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐνήργησαν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐπιτυχίας. Ὁ κληρὸς καὶ οἱ διδασκαλοὶ, οἱ πολέμισται καὶ οἱ ἔμποροι πάντες ἐπεδίωξαν, οἱ λογιώτεροι μὲν τὴν ἀνάστασιν τοῦ γένους, οἱ ἀγριώτεροι δὲ καὶ οἱ μάλλον ἀπαίδευτοι, οἱ ἀρματωλοὶ καὶ οἱ κλέφται, ἡ βασιλεύς ἡ κλεφτουριά, ἕνα πόθον ἄγιον διὰ τῶν δύο τούτων διαφόρων ὁρῶν ἐκφράζοντες.

Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ἄλλο χαρακτηριστικόν ὅπερ ἔχει ἡ ἀνάστασις τοῦ ἔθνους τοῦ ἐλληνικοῦ εἶναι ὅτι ὄχι μόνον οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες εἶχον τὸν μέγαν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος εἰς τὰ ἄθρα των στήθη καὶ τὸ μῖσος κατὰ τῶν τυράννων εἰς τὴν εὐαίσθητον ἑλληνίδαν καρδίαν των. Καὶ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ γλυκαίνει τὴν φωνὴν τοῦ ἀτενίζοντος ἡδέως τὸ ὠραῖον φύλον καὶ ῥίπτων ἀνθ' ἑποικτικῆς φράσεως εἰς τὴν ὠραίαν περιγραφὴν τῆς

Μετὰ τὰ λεχθέντα ἡρξάμην γράφων:

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον συνθέτην τῆς Κλειοῦς κύριον Θεορίαν.

Ἐντιμότητε Κύριε,

Ἐσωκλείστως λαμβάνετε πεντακοσιόφραγον συνάλλαγμα ἐξαργυρωτέον παρὰ τῷ γενικῷ τουρκικῷ προξενίῳ τῆς πόλεως σας, ὡς μικρὰν ἀμοιβὴν τῆς συνημμένης ἀνταποκρίσεως, ἣν, πεποιθότες εἰς τὰ πατριωτικὰ αἰσθήματα σας, ἐλπίζομεν, ὅτι θέλετε σπεύσει νὰ δημοσιεύσῃτε εἰς τὴν ἀξιότιμον ἐφημερίδα σας, ὅπως διανοίξῃτε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἐν Ἀθήναις λογάδων καὶ ἰδίων τῶν ἐφημεριδάρων ἐκείνων, ἅτινα ἐξωθοῦσι τὸν παντλήμονα ἐλληνικὸν λαὸν πρὸς πόλεμον διὰ τῶν ἀκριτολογιῶν των. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς παρούσης θέλομεν σᾶς ἐξαποστείλει καὶ ἑτέραν συναλλαγματικὴν ἰσότιμον.

Δέξασθε τὴν ἐκφράσιν τῆς ἀρίστης πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου, μεθ' ἧς ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποσημειοῦμαι τῶν διαταγῶν σας πρόθυμος,

Παληάνθρωπος.

Ἰδοὺ ἡ φιλόπατρις πρὸς τὴν Κλειὴν ἀνταπόκρισίς μου, δημοσιευθεῖσα ἐν αὐτῇ μετὰ τινων προσθηκῶν πρὸς ἐπίτασιν τῶν γραφομένων.

Ἰδιαιτέρα ἀνταπόκρισις «Κλειοῦς»

Λάρισα τὴν

Φίλτατος μὲν Πλάτων, φιλότατη δὲ ἡ ἀλήθεια. Οἱ ἐν Ἀθήναις φωνασκοὶ οὐκ ἐβουλήθησαν συνιέναι. Ὁθῆσαντες διὰ τῆς ἀκρισίας αὐτῶν τὸ κράτος ἐπὶ ξυροῦ ἀμῆς, καὶ εἰς τὸ ἔσχατον τῆς ἀμνηχνίας φθάσαντες, ἐσκέφθησαν οἱ γεννάδαι δι' ἐνὸς κλεφτοπολέμου, ὃν ὠνόμασαν ἐπανάστασιν θεσσαλικὴν, νὰ σώσωσιν τὸ ἀχρεῖον σαρκίον αὐτῶν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωσι τὰ ἐκ τοῦ ἀπερισκέπτου τούτου τολμήματός των δεινὰ.

Πρὸς τὰ κέρδη τῆς ἐξουσίας πάντοτε ἀποβλέποντες οἱ ἐν Ἀθήναις λεγόμενοι πολιτικοὶ, ἀδιαφοροῦσι πρὸς τὸν πανόλεθρον τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν δυστυχῆ Ἑλλάδα καὶ ἐξακολουθοῦσιν ὑποδαυλίζοντες τὸν ἄδολον τοῦ λαοῦ ἐνθουσιασμὸν, ὃν ἐξεφύλισαν καὶ ἐξηχραίωσαν διὰ τῶν ἐκάστοτε ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου παρεχομένων δωρεῶν, τῶν δὲ ρουσφετιῶν ἐπονομασθέντων.

Δεῖλαιοι ποῦ τὴν πᾶτε τὴν Κλάρα, —ἐπιτραπήτω μοι κ. Συντάκτα ἡ φράσις, εἶνε ἀπόρροια βαθυτάτης ἀγανακτήσεως, δεῖλαιοι δὲν βλέπετε τὸ πρὸ ὑμῶν χαῖνον βάραθρον τῆς χρεωκοπίας, ἀλλὰ θέλετε νὰ ὠθήσῃτε τὸ ἔθνος καὶ εἰς ἀπέλπιδα πόλεμον, εἰς ἀπεγνωσμένην ἐπιχείρησιν;

Τὰ ἱερὰ χρέματα τοῦ ἐλληνισμοῦ, ἅτινα τὰ εὐγενῆ τέχνα τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν ὑστερημάτων αὐτῶν ἐξαποστέλλουσιν εἰς τοὺς χαραιοφράδες τῶν Ἀθηνῶν, κατα-

Ἑλληνίδος ὡς μητρὸς καὶ ὡς κόρης, ὡς μητρὸς ἐνσπειρού-
σης τοιαῦτα αἰσθήματα, ὥστε νὰ ψάλλῃ ὁ λαὸς τὸ

μάνα σοῦ λέω δὲν μπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω
δὲν ἠμπορῶ δὲν δύναμαι ἐμάλιασε ἡ καρδιά μου.

Καὶ τῆς κόρης τῆς Ἑλληνίδος ἥτις ἀπέκρουε τὰς
προσφορὰς τῶν μπέηδων καὶ τῶν ἀγάδων ὑποσχομένων
«νὰ τὴν φορτώσουν στὸ φλωρί, στ' ἀσῆμι νὰ τὴν ντύσουν,»
καὶ ἐπρωτίμῃ νὰ χύσῃ τὸ αἷμά της, παρὰ τὰ χεῖλη τοῦ
ἀπίστου Τούρκου νὰ τὴν φιλήσουν.

Εἰκὼν ζωντανὴ ὅλης τῆς θέρης ἡ ὁποία ἐπὶ τέσσαρας
αἰῶνας ἐπύρουνεν ὑπερήφανον δοῦλον λαὸν καὶ ἥτις ἐ-
φερε τὴν μεγάλην ἐκρηξὴν ἀποτελέσμα γενετησίου τοῦ
ἔθνους ὁρμῆς, κατὰ τὴν ὥραίαν τοῦ ῥήτορος ἔκφρασιν.

Μὲ ποίαν χάριν καὶ δύναμιν γραμμῶν ἔγραψε εἰ-
κόνας τῶν κυριωτέρων κατορθωμάτων εἴτε πολεμικῶν,
εἴτε πολιτικῶν, εἴτε ἐν θυσίαις, εἴτε ἐν ἀγῶσι, εἴτε κατὰ
θάλασσαν, εἴτε κατὰ ξηράν.

Πόσον ζωντανὰ παρέστησεν ὅλας αὐτὰς τὰς πολυει-
δεῖς μορφὰς τῶν ἐξόχων σημείων τοῦ ἀγῶνος, ἵνα παρα-
στήσῃ, ὅτι εἰς ἕκαστον τούτων ἔλαβον μία ἐκ τῶν τά-
ξεων τοῦ ἔθνους μέρος ἢ ὅλον ὁμοῦ, ἐν γένος ἢ ἀμφοτέ-
ρα, μία ἡλικία ἢ πᾶσαι.

Καὶ ἀπέδειξε πόσον ὁ λαὸς οὗτος ὁ ἑλληνικὸς διαφέρει
τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Εὐρώπης, συνενῶν τὰς δύο ἐμφανί-
σεις τοῦ ἀνθρώπου κατ' Ἀριστοτέλην τὸ ἐνθυμικόν, καὶ
τὸ διαανοητικόν, παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ λαῷ συνυπαρχούσας,
ἀλλὰ πάντοτε κεχωρισμένας. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶπεν
ἀπὸ χρόνων ἀρχαιοτάτων παρουσιάζε τὰς δύο ταύτας
ἐμφανίσεις ὁμοῦ παρ' Ὀμήρῳ τὸ ἐνθυμικόν εἶναι ὁ Ἀ-
χιλλεύς, τὸ διαανοητικόν ὁ Ὀδυσσεύς. Καὶ καθ' ὅλας τὰς
φάσεις τοῦ βίου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ καθ' ὅλας τὰς
τύχας τοῦ ἔθνους οἱ δύο τύποι συλλειτουργοῦσιν ὁ εἰς

παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἄλλου. Καὶ ὅταν ἔρχεται εἰς τὴν
ἐπανάστασιν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ιδέαν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀ-
ναλῦει τὰς δρώσας τάξεις καὶ ζωγραφίζει τῶν ἡλικιῶν
καὶ τῶν γενῶν τοὺς ἀγῶνας καὶ παρεκδαινῶν πάλιν ὀλί-
γον τρυφερῶς ὑπὲρ τῶν ἑλληνίδων, ἀναπαριστᾷ τοὺς
συγκινήσαντας τὴν Εὐρώπην ἀγῶνας καὶ τὴν ἐξέγερσιν
τοῦ φιλελληνισμοῦ, καὶ ψάλλει τὴν κυρίαν Ρεκαμιέ καὶ
τοὺς γάλλους φιλέλληνες, καὶ καταφέρεται κατὰ τῶν
Ἀγγλῶν οἵτινες καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνά μας εἶχον κατα-
κόπους, καὶ κατεριωνεύεται τοῦ ἐν Πάτραις ἀγγλοῦ ἐ-
κείνου προξένου ὅστις εἶχε τὴν μωρίαν ἐπισήμως νὰ ὁμο-
λογήσῃ ὅτι εἶναι κατάσκοπος, καὶ θραύει τοὺς Ρώσ-
ους, καὶ δὲν ἀφίνει παραπονουμένους τοὺς Γερμανοὺς
ἀπὸ τὸ μίσός του, καὶ μόνον, μόνον τὸ εὐγενὲς τῆς Γαλ-
λίας ἔθνος ἀναγνωρίζει συμπαθῆσαν πρὸς τὸν ἀγῶνά μας.
Καὶ πάλιν ἰδοὺ ἡ κυρία Ρεκαμιέ, οἱ φιλέλληνες, οἱ
ποιηταί, οἱ καλλιτέχναι, καὶ ὅλαι αἱ εὐγενεῖς καρδίαι τοῦ
ἱπποτικοῦ ἔθνους τῆς Γαλλίας, ὅπερ ἐλάτρευσε πᾶσαν
φιλελεύθερον ιδέαν καὶ ἐνστερνίσθη καὶ ἠγάπησε τὴν
ἀνάστασιν, τὴν ἐξέγερσιν τοῦ γένους μας.

Καὶ ὅταν ἐφθασε εἰς τὸ Μεσολόγγι ἐκεῖ καὶ εἶπεν ὅτι
σήμερον εἶναι ἡ ἐπέτειος τῆς ἐξόδου ἡμέρα, ἠγέρθη φθά-
σας ἤδη εἰς τὸν ἐπίλογον ὁ μέχρι τοῦδε καθήμενος ῥήτωρ,
ἠγέρθη διὰ σχήματος ρητορικοῦ, ἀφοῦ κατέπειν δύοσιν
χειροκροτημάτων γενναίων καὶ ἀνεφώνησε :

Καὶ νῦν ἐγερθῶμεν πάντες ἵνα ἀποτεινόμεν εὐχὴν ὅ-
πως εὐδοκήσῃ ἡ θεὰ πρόνοια νὰ συνεχίσωμεν τὸ μέγα
ἔργον κλπ. πάντα ταῦτα ὅμως λεχθέντα ἀπὸ μνήμης εἰς
καλλιπέριαν θαυμαστήν, ὕψος ἀνθηρὸν καὶ ἀπαγγελίαν
μουσικὴν, παραπονιάρικην, εὐχὴν. Ἡ φωνὴ τοῦ ἡκο-
λούθει τὰς ιδιοτροπίας καὶ τοὺς κυματισμοὺς τῆς βαρ-
βίτου.

Τὸν κατεκαλύψαν τὰ χειροκροτήματα ἐπὶ πολὺ καὶ
εἶτα οἱ ἀσπασμοί, τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ θερμαὶ τῶν

σπαταλῶνται εἰς κλεφτοεπαναστάσεις, αἰσχος ἐμποιοῦσας
τῷ πολιτισμένῳ κόσμῳ, νομιζόντες ὅτι διὰ πομφολύγων
δύνανται ν' ἀνατρέψωσι βαθύριζα ὄρη καὶ κατακρημνί-
σωσι Ροδίους κολοσσούς διὰ βεβρεγμένης πυρίτιδος. Ὡ-
σαὶ κεφαλὰ καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχετε.

Ἀλγοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἔξω Ἕλληνες, καὶ εἰς ἀπελπισμὸν
καταλήγομεν ὁρῶντες τὰ ἐξ Ἑλλάδος κακὰ, τῆς Ἑλλά-
δος ἐκείνης, ἐφ' ἧς οἱ δοῦλοι ἡμεῖς ἀπάσας τὰς ἐλπίδας
μας στηρίζομεν, ὁ δ' ἀπελπισμὸς μας οὗτος μᾶς ἐξωθεῖ
εἰς τὸ ἔπακρον, ὅπως σύσσωμοι ριφθῶμεν εἰς τὰς ἀγκάλας
τοῦ Πανσλαβισμοῦ.

Δὲν αἰσχύνονται οἱ χαντιοχαῖται τῶν κλεινῶν Ἀθη-
νῶν, κορυβαντιῶντες ἐν ταῖς ἀγυαῖς ἀναμασσῶντες μετὰ
τῶν σιέλων αὐτῶν καὶ ἔπη κακέμφοτα, καταρρίπτοντες
ἐν τοῖς Σολωνεῖσις πύργους Βαβὴλ καὶ ἐκπορθοῦντες Πλευ-
νας.

Δὲν αἰσχύνονται οἱ σουροσπάθαι γαλιονάδες, τρώγον-
τες λουκούμια Συριανὰ εἰς τοῦ Χάρτα καὶ ροφῶντες τὸν
ἀφροσπεφὴ ζῦθον τοῦ Μπεριουδάκη των, Κωστῇ καὶ ἄλ-
λων, νὰ συζητῶσι μεθυσκότατοι γινόμενοι τὰ πολεμικὰ
λάθη τοῦ Σκόβελεφ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀβελτηρίας τοῦ
Βίσμαρκ, αὐτοί, οἱ οὐδέποτε, οὔτε ἐν κυνηγίῳ ἀκούσαντες
κρότον βαρυβρόμου πυροβόλου;

Δακρύομεν ἡμεῖς οἱ ἔξω Ἕλληνες, οἱ λεγόμενοι δοῦ-
λοι, διὰ τὰ αἰσχη τῆς λεγομένης ἐλευθέρως Ἑλλάδος.

Ἄθλιοι ποῦ φέρετε τὸ ἄθλιον ἔθνος; Μὲ πέντε δέκα

χιλιαδας νεοσυλλέκτων καὶ ἀπειροπολέμων ἀνδρῶν, ζη-
τεῖτε νὰ πάρετε τὴν Πόλιν; Ζητεῖτε νὰ πραγματοποιή-
σητε τὴν Μεγάλην ιδέαν ἣν κατεστήσατε σεῖς οἱ μικροὶ
μικρὰν καὶ γελοῖαν.

Εἰς Χόβαρτ δύναται καὶ πάλιν διὰ δευτέρου ραπί-
σματος νὰ σᾶς ἀποκλείσῃ τὰς παραλίους πόλεις σας, καὶ
σᾶς ἐξανγκάσῃ διὰ δευτέραν φορὰν νὰ ἐκπέμψῃτε κατ'
αὐτοῦ τὴν φρεγάδα μὲ μιὰ πανταρία κανόνια καὶ χω-
ρίς μπαρουτί καὶ σφαίρας νὰ τὸν ἀποδιώξῃ.

Ὡς Ἕλληνας, ἀξιότιμε κ. Συντάκτα, πονῶν, χύνω τὴν
χολὴν μου διὰ τῆς γραφίδος μου, διότι βλέπω, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἐλπίς οὐδεμία χρηστὴ ἐκ τῆς λεγομένης μητρὸς
Ἑλλάδος.

Τὸ πανεπιστήμιον εἶνε ἐστία φαύλων κομματισμῶν καὶ
ἀμαθείας κατὰ.

Ποῦ τὰ ὀχυρώματά σας, κύριοι διεκδικηταὶ τῶν Θεσ-
σαλικῶν χωμάτων, τῶν ἀγίων, ὡς σεῖς τὰ ὀνομάζεστε;
Μωροὶ ποῦ φέρεσθε; Εἰς τὸ πρῶτον βῆμα, ὅπερ ἐν τῇ
ἀνοίᾳ σας θὰ ἀποτολμήσητε νὰ κάμητε πέραν τῆς Ὀ-
θρου, τάφος σᾶς ἀναμένει.

[Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.]

Παλιάνθρωπος.